СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 181. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 16. вересня 1944. No. 181. New York and Jersey City, Saturday, September 16, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Іден прибув на конференцію до Квебеку

Британський міністер закордонних справ, Антоні Іден, прибув літаком з Англії на англьо - американську конференцію в Квебеку. З цього догадуються, що крім воєнних справ будуть там обговорювати і деякі важні політичні справи. У звязку з приїздом Ідена появилися вісти, що американський секретар стейту, Кордел Гол, теж візьме участь в нарадах, але не конче в Квебеку. Одною із справ, з якими приїхав. Іден, має бути справа польсько-російська, яка вже цілком дозріла до вирішення.

ВЕЛИКІ ШКОДИ З БУРЕВІЮ.

Буревій, сильніший ніж цей, що навістив Америку в 1938 р., шалів у східніх стейтах в четвер вечером 14. вересня. Він перейшов своїм осередком черз південну частину нюйорського стейту, головно через остров Лонг Айленд і вдарив на стейти Конетикат, Масачусетс, і Мейн. Крилом захопив стейти Ню Джерзі, Пенсилвенію і околиці на північ від них. Місто Ню Йорк теж відчуло лють гураганy. Звідомляють з усіх усюдів про винищення парків, перервання електричних дротів, побиття вікон, перевернення деревляних домів, залиття пивниць, вилиття морської води в Атлантик Сиґі та на острові Файр Айленд, перезву в залізничій комунікації і покинцю про смерть 7 людей.

ЯК ЗНАЙШЛИСЯ В НІМЕЦЬКІЙ АРМІЇ?

„Нови Сьвят" з 13. вересня б. р. помістив листа американського вояка-поляка з Франції, в якому він пише, що був у таборі полонених і говорив з поляками, що були в німецькій армії й як такі попали в полон. Каже, що в таборі тім відокремлено полонених поляків від полонених німців, а разом з поляками були відокремлені теж українці, чехи, та румуни, та що всі вони держались осторонь німців. Каже, що поляки йому казали, що їх, та інших відокремлених полонених, німці затягнули силою до армії, а хто не хотів іти служити, хоч був асентерований, того карали смертю.

ВІДНАЙШЛИ ТИМОШЕНКА.

Большевицькі У. Щ. Вісті з 14. вересня б. р. подали фотографію совєтського маршала Семена Тимошенка, про якого дуже довгий час не було ніякої чутки. Тепер ця газета подала як вістку „з Лондону", що Тимошенко „керував операцями, що закінчились знищенням 15 німецьких дивізій між Кишеневом і Ясами від 20 серпня до 1. вересня". Таке мало передати московське радіо. В американських газетах ще й досі нічого не чути про Тимошенка.

КОТРИЙ КОНГРЕС ВАЖНІШИЙ?

Комуністи, підшиті під „словянофільський" плащик, скликують до Пітсбурга на день 23. вересня новий „Словянський Конгрес", на який має приїхати велика делегація з Москви. Знов москвофіли старої дати, на чолі з Обществом Русских Братств, скликують на 8. жовтня до Філядельфії „Всенародний Освободительний Конгрес". Комунизуюча „Карпатська Русь" пробує відповісти своїм читачам, котрий з тих конгресів важніший, бо про таке її питають, а рівночасно дивується, чому на конгрес до Філядельфії не запрошено теж і „Карпаторусскую Секцію Міжнародного Робітничого Ордену". Каже, що на запит, чому так сталося, мав хтось з ініціяторів конгресу відповісти так: „Ми боялися, що з Карпаторусской Секції Ордена пришлють нам на делегата даякого жида". Коли іде про Словянський Конгрес, то „Карпатська Русь" визнає його важнішим, хоч є тої думки, що обидва конгреси можуть принести користь, особливо тоді, як у Філядельфії заявляться за те, щоб чимскорше був зорганізований обєднаний „Карпаторусский Реліґний Комітет" для несення негайної помочі Лемківщині, Пряшівщині та Підкарпатскій Руси. А далі, як на чолі акцій не буде такого чоловіка, що висказувався в такий спосіб, як це подано вище, що „говорить так, якби він був з фашистами". Часопис подає на іншім місці, що на Словянський Конгрес у Пітсбурзі прибудуть з Москви „два русскі делегати, один чех, один поляк і один югословянин". Знов большевицькі Українські Щоденні Вісті голосять, що як „українці" прибудуть: генерал Сидір Ковпак та проф. М. Петровський.

ДАР М. Р. ОРДЕНУ.

Міжнародний Робітничий Орден розсилає американським воякам, своїм членам, в дарунку 4,200 примірників — повісти Ванди Васілевської „Веселка", переложеної на англійську мову.

Совети й Польща годяться пересунути населення

Польський Комітет Національного Визволення і уряди української совєтської і білоруської совєтської републики зробили угоду про пересунення населення з країв на схід від лінії Курзона до країв на захід від неї, зглядно зо заходу на схід.

Угода є першою угодою, яку зробили складові републики совєтського союзу на основі права, признаного їм зміною конституції в лютім.

ДОКОНАЛО КІЛЬКА СЛАБИХ ЖІНОК...

Дня 9. липня відбулося в Бериссо коло Ла Плати (Арґентина) посвячення каплиці і угольного каменя під новий будинок притулку для дітей. Усе заходом монастиря Сестер Василіянок з Бериссо. Свято відбулось з великою парадою в присутности архієпископа і представників уряду та великого здвигу українців та інших словянських національностей. З цього приводу пише „Перелом":

„Відбудована каплиця з мешканням для захоронки і сестер уявляє собою гарний двоповерховий будинок вартістю кількадесять тисяч пезів... Ніхто не заперечить факту, що впродовж 20 літ всі українські культурні, політичні, спортові та всякі інші організації в Буненос Айресі не спромоглися осягнути того, що потрафили довести декілька слабих жінок при допомозі енергійного священика. Це є найліпшим доказом, що церква ще не відіграла всеї своєї відповідальної ролі в життю і визволенню українського народу і на неї ще спаде велика місія..."

НЕ МОЖУТЬ ПОЗБУТИСЬ СЛІПОТИ.

Філядельфійське москвофільське „Общество Русских Братств", що то складається майже з самих лемків, пробуючи вести кампанію за новими членами і за тим, щоб молодь вчилась „русского язика", каже, що „русскі" слабо зорганізовані тому, бо не відчувають, що вони „дійсно русскі" і не „дорожать русским имем". Каже, що „ми живемо далі по старому" і визнаємо ті „старі кордони", що „ділили наш народ в Европі на москалів, галичан, угорцян, і т. д.". Як бачимо, то до того, що члени цеї організації походять з української крови, ще не дійшов провід цеї організації. І то навіть у такому часі, коли вже є американські учені, що ніколи не були на Лемківщині, а можуть вияснити, що лемки є з роду українці, а їхня мова українська, а не російська.

ДВА НОВІ УКРАЇНСЬКІ КАПЕЛЯНИ.

Канадійська преса подає, що в канадійській армії назначено останніми часами двох нових українських православних капелянів. Є ними: о. С. П. Симчич і о. Т. Ковалишин. Третій капелян, о. С. В. Савчук перебуває тепер в Англії.

УКРАЇНЦІ ПЕРЕХОДЯТЬ НА БІК АЛІЯНТІВ.

Кореспонденти „Асосіейтид Прес" при Семій Армії в південній Франції доносять, що на бік аліянтів перейшов відділ українців, що їх німці заставили воювати по своїм боці й вислали в Францію для боротьби проти підпілля. Між вояками цього відділу були теж бувші вояки червоної армії.

ЛЮБЛИНСЬКИЙ УРЯД УСТАНОВЛЯЄ СВОГО ПРЕЗИДЕНТА ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

Про - совєтський польський тимчасовий уряд у Люблині проголосив, що Болеслав Берут, предсідник польської народової ради, став президентом Польщі на основі конституції Польщі з 1921 року, котра постановляє, що в браку президента, функції його має справляти президент польського сойму.

ДВІ РІЗНІ КАРТИНИ.

В. Александров, пишучи в нюйорській газеті „Новое Русское Слово" на тему „Люди і думки сучасної Росії", згадує відозву колхозниці Бороднянського району Київської области, звернеі до сестер-колхозниць України, в якій взивається жінок до праці підчас жнив. У відозві кажеться: „Старі, хворі, многодітні — всі вийдім на поля". Александров додає, що читаючи ось такі відозви, мимоволі приходять на думку ті фотографії, що їх ще далі бачимо в газетах, а які представляють — гарно вбраних, молодих і усміхнених совєтських жінок, коли на тих українських полях повно — „старих, хворих і многодітних", а теж і — дітей, що працюють.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Тонке відчуття ідеї незалежности

В часі Другої Квебекської Конференції, в якій з британського боку виступають премієри Британії й Канади, представникй австралійської та ново-зеляндської преси, що прибули до Квебеку, підняли домагання, щоб їх краї теж були заступлені на конференції. Ось ті свої думки вислали вони теж до газет у своїх краях. І, як пише кореспондент часопису Ню Йорк Таймс, „розбурхали отсим відразу чутливу гордість тих країв щодо того, що вони є державно незалежними, а таке є вправді характеристичним для усіх народів, але завжди є найбільш голосним і виразним серед тих, що походять з британського роду".

Очевидно, пише кореспондент, що британський премієр, Винстон Чорчил, що дуже добре визнається на таких почуваннях, відразу пішов їм назустріч. Заступники Австралії та Нової Зеляндії, що є в Отаві, виразно зазначили, що Британська Спілка Народів є демократичною асоціяцією, і тому Велика Британія може в тій спілці говорити тільки за себе саму. Кореспондент подає далі, що ось тим такі малі щодо населення держави, як Австралія і Нова Зеляндія, дали виразно відчути, що вони не дадуть нікому говорити за себе, навіть — своїм приятелям, та що будуть вважати обовязуючим для себе тільки те, на що дадуть свою згоду. Очевидно, каже кореспондент, що Лондон з таким становищем погодився.

Ось так розуміють свободу і незалежність англо - саксонські народи. Розуміють та відчувають їх у такий самий спосіб й інші народи, теж і поневолені, якщо їх не здеморалізував невільничий батіг. Ось так розуміє свободу і незалежність теж і поневолений український нарід. І саме тому, хто так ті речі розуміє, не може й тепер називати Україну „свобідною", коли то зникає з українських земель німецька окупаційна влада. Свобідною в англьо-саксонськім змислі Україна не є і тепер. Не є вона свобідною і в українському змислі. Свобідною є вона тільки в очах рабів; в тих, що їх Шевченко називає „грязь Москви". **В очах українського народу буде Україна свобідною доперва тоді, коли в ній господаритиме український нарід і коли він буде заступати перед світом справи України, а не Москва та її наставники.**

Доля Буковини й Басарабії

Румунія підписала в середу в Москві примиря з Обєднаними Державами. Румунські представники приняли це примиря на умовинах, предложених їм урядами Совєтського Союзу, Великої Британії й Злучених Держав, що виступали в інтересі всіх Обєднаних Держав.

Примиря має довжелезну низку звичайних у того роду міждержавних угодах постанов про перервання воєнних кроків, розброєння первісних союзників, поворот інтернованих, і т. п.

В другій групі точок примиря йде поза звичайні межі такої умови, бо робить різні постанови про дальше ведення війни проти первісних союзників Румунії; ті точки потрібні зогляду на згоду обох підписаних сторін нести далі спільну війну проти Німеччини й Мадярщини. З цеї угоди про дальше спільне ведення війни виходила потреба постановити, що Румунія малаб дістати за приступлення до цеї війни. Отже угода примиря обіцює Румунії відзискання всего або більшої частини Семигороду. Яку саме частину Семигороду має дістати Румунія, полишається до остаточного вирішення пізнішому мирному рішенню.

В одній зо вступних точок примиря постановляється вже нині спільну границю Румунії й Совєтського Союзу. Має нею бути, каже примиря, границя, принята в совєтсько-румунській згоді з 28. червня 1940. В тій угоді Румунія відступила Совєтському Союзови Буковину й Басарабію. Теперішнім примирям цю границю потверджується. Від цього примиря ця границя є вже признана не тільки Румунією й Совєтським Союзом, але й великими потугами, та всіми Обєднаними Державами. Цеї справи вже не малиб порушувати при ніяких дальших переговорах, де наприклад малаб ще бути вирішена західня границя Румунії.

Отже дорогою угоди примиря вирішено одну з важних граничних проблем та запечатано долю населення двох провінцій, Буковини й Басарабії, серед котрого є коло 800 тисяч українців.

Румунське примиря показує нам на можливість, що в такий самий спосіб будуть вирішувати-ся й інші граничні, (і інші) спори. Є це спосіб, відмінний від способу, вживаного при кінці першої світової війни, коли всі такі справи прийшли під обради одного великого збору представників переможних держав. Тепер ці справи держави переможні збираються вирішувати частинними постановами й угодами. Конференція в Домбертон Овкс пробує створити міждержавний союз для забезпечення мира. Секретар Гол пропонує другу таку частинну конференцію в справі торговлі. У Москві викінчено ще іншу частину повоєнної будови світу.

„КОНГРЕС КАНАДІЙСЬКОЇ ПОЛЬОНІЇ".

Ось таку інституцію створено на зїзді представлених польських організацій в Канаді, що відбувся 3. вересня б. р. в місті Торонто. На зїзд, який названо Першим Конгресом Канадійських Поляків, прибуло 95 делеґатів від 120 різних польських товариств. На ньому створено постійну репрезентацію канадійських поляків під назвою „Конгрес Канадійської Польонії", який складається з Загального Зібрання, Ради з 40 членів, і Виконного Комітету. Головою організації вибрано адв. Грохольського. Рішено теж створити постійне Бюро Конгресу, а його кошти мають бути покриті з місячних вкладок усіх польських організацій. В Раді Конгресу заступлені всі польські партії крім комуністів. Польські ветерани мають у ньому трьох представників, а польське духовенство двох. На зїзд прибули теж представники польських організацій з Злучених Держав. Польські жінки, заступлені на зїзді, віднеслись до княгині Елиси, дружини ґенерального ґубернатора Канади, в справі ратунку польських жінок в концентраційнім таборі в Прушкові біля Варшави. У тій самій справі віднісся зїзд до Канадійського Червоного Хреста. Одним з найважніших завдань Конгресу визнано організацію матеріяльної допомоги населенню Польщі. Підчас бенкету в Роял Йорк готелі промовляв, між іншим, професор Ватсон Кірконел, кажучи, що „будучність Европи залежить теж від того, як буде розвязана справа Польщі". Парляментарний посол П. В. Ровбак знов підкреслив, що це обєднання поляків у Канаді має велике значіння, бо „тепер будуть вони могти вже говорити від імені цілої канадійської Польонії". В резолюціях дано вияв „твердій вірі в політичну незалежність і територіяльну цілість Польщі".

